

І. А. Тітова

аспірантка

ORCID: 0000-0002-0016-6815

Державна навчально-наукова установа «Академія фінансового управління», м. Київ, Україна

М. А. Мальцев

здобувач

ORCID: 0000-0003-3190-2659

*Київський національний університет будівництва і архітектури,
м. Київ, Україна*

КЛАСТЕРИЗАЦІЯ ПОДАТКОВИХ НОВАЦІЙ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ ВІД НАСЛІДКІВ ВІЙНИ

Податки у всі часи являли собою одну з найважливіших категорій державних фінансів та одним із найголовнішим та найсуттєвішим елементом витрат для підприємців. Економічний зміст податків виражається взаємовідносинами громадян і юридичних осіб та держави з приводу формування державних фінансів. Соціально-економічна сутність податків, їх типи, структура та роль видозмінюються разом із природою та функціями держави [1]. Таким чином, серед економічних важелів, за допомогою яких держава впливає на ринкову економіку, важливе місце відводиться податкам. В умовах різних екзогенних викликів держава широко використовує податкову політику як певний регулятор впливу на негативні явища ринку. Податки, як і вся податкова система, є потужним інструментом управління економікою в умовах ринку. Застосування податків є одним із економічних методів управління та забезпечення взаємозв'язку загальнодержавних інтересів з комерційними інтересами підприємців, незалежно від відомчої підпорядкованості, форм власності та їх організаційно-правової форми.

Податковий потенціал регіону є одним із найважливіших економічних регуляторів, основою фінансово-кредитного механізму державного регулювання економіки. Від того, наскільки коректно побудовано систему оподаткування, залежить ефективне функціонування всього ланцюга економічної діяльності держави. Саме податковий потенціал регіону на сьогоднішній день виявився, мабуть, головним предметом дискусій, як і гострої критики.

В умовах сьогодення – гострих воєнних викликів, для всіх видів господарської діяльності та бюджетно-податкових відносин важливим є збалансування стійкої їх взаємодії. Здійснимо аналіз ключових податкових змін, приведених введенням в дію закону України № 2120-IX від 14.03.2022

«Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» та кластеризуємо їх за відповідними напрямками та дією на суб'єкти господарювання – табл. 1.

Таблиця 1

Кластери «+» та «-» податкових новацій в умовах нових воєнних викликів

Податкові новації	Пояснення
1	2
<i>Кластер «+»:</i> розмір єдиного податку – 2 %	На період з 1 квітня 2022 до припинення/скасування дії воєнного стану права на використання спрощеної системи оподаткування бізнесу (ФОП та юридичним особам) з оборотом до 10 мільярдів гривень. При цьому ставка єдиного податку для таких «спрощенців» становитиме всього 2 % від обороту без ПДВ
<i>Кластер «+»:</i> звільнення від сплати єдиного податку платників 1 та 2 груп	Платники 1 та 2 груп матимуть право не сплачувати єдиний податок. Декларацію за період несплати податку їм не потрібно буде заповнювати
<i>Кластер «+»:</i> звільнення ФОПів від сплати єдиного соціального внеску (ЄСВ), штрафів, пені та перевірок по ЄСВ	З 01.03.2022 року і до припинення/скасування воєнного стану, а також протягом 12 місяців після того, вказані особи мають право не нараховувати, не обчислювати та не сплачувати ЄСВ за себе незалежно від того, отримують вони дохід чи ні. В період дії воєнного стану та протягом 3 місяців після його припинення/скасування платникам ЄСВ не нараховується пеня і до них не застосовуються штрафні санкції за несплату, неповну сплату або несвоєчасну сплату ЄСВ та за ряд інших порушень. Документальні перевірки правильності нарахування, обчислення та сплати ЄСВ в цей період також не проводяться
<i>Кластер «+»:</i> звільнення від плати за землю та екологічного податку	На територіях, де ведуться (велися) бойові дії, або які були тимчасово окуповані збройними формуваннями РФ (перелік таких територій буде визначати Кабмін) додатково встановлені наступні податкові пільги: – звільнення від плати за землю; – звільнення від загального мінімального податкового зобов'язання за земельні ділянки, що розташовані на таких територіях; – звільнення від сплати екологічного податку

Продовження табл. 1

1	2
<p><i>Кластер «-»:</i> відновлення фактичних та «відшкодувальних» перевірок та санкцій за виявлені в ході їх проведення порушення</p>	<p>Метою такого кроку названо здійснення контролю за здійсненням операцій з використанням РРО, в тому числі із забезпеченням можливості проведення розрахунків за товари (послуги) з використанням електронних платіжних засобів. Крім того, було відновлено можливість застосування штрафних санкцій, виявлених за результатами таких перевірок (на них не буде поширюватись мораторій, встановлений на період карантину та воєнного стану). Окремо наголошено на відновленні санкцій, передбачених Законом «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» за порушення порядку здійснення розрахункових операцій при продажу підакцизних товарів.</p>
<p><i>Кластер «+»:</i> зменшення податків на пальне та товари для оборони</p>	<p>Значна частина змін присвячена зменшенню податків, що підлягають сплаті при постачанні та ввезенні пального. На період дії воєнного стану такі операції звільняються від оподаткування акцизним збором, а ставка ПДВ на такі операції зменшується до 7 %.</p>
<p><i>Кластер «+»:</i> розширення та уточнення норм щодо зупинення строків на час війни</p>	<p>Для банків та інших фінансових установ зупиняється перебіг строків визначених для надсилання повідомлення про відкриття або закриття рахунка платника податків. У разі неотримання фінансовою установою повідомлення (квитанції) контролюючого органу про підтвердження факту прийняття повідомлення про відкриття рахунку, по таким рахункам можуть здійснюватися видаткові операції без отримання підтвердження. Також припиняється перебіг строків для взяття на облік платників податків.</p>

1	2
<p><i>Кластер «+»:</i> розширення податкових пільг при наданні благодійної допомоги</p>	<p>Операціям з надання благодійної допомоги також було надано ряд податкових преференцій. Зокрема, звільнено від оподаткування ПДФО благодійну допомогу, надану учасникам бойових дій, працівникам сил цивільного захисту та фізичним особам, що мешкають (мешкали) на території населених пунктів, де проводяться (проводилися) бойові дії, та/або які вимушено покинули такі місця внаслідок бойових дій.</p>
<p><i>Кластер «+»:</i> полегшено формування податкового кредиту з ПДВ</p>	<p>Дозволено формування податкового кредиту за рахунок операцій з придбання товарів/послуг, за якими в Єдиному реєстрі податкових накладних постачальниками не зареєстровано податкові накладні та/або розрахунки коригування до них. ПДВ, сплачений по таким операціям, може включатись до складу податкового кредиту за умови наявності у платника відповідних первинних (розрахункових) документів</p>

Джерело: [2–3].

Список використаних джерел:

1. Забловський А., Петруха С., Назукова Н. Генезис та еволюція податкової детермінанти в типологізованих моделях інвестиційної поведінки. *Black Sea Scientific Journal of Academic Research*. 2015. № 5(23). С. 20–25.

2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану : закон України від 15.03.2022 № 2120-IX. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/t222120?an=267> (дата звернення: 05.06.2022).

3. Особливості оподаткування в умовах воєнного стану: гостьова лекція на кафедрі фінансів. URL: <https://nubip.edu.ua/node/109007> (дата звернення: 05.06.2022).